

YTTRANDE
2021-03-12

Dnr 2021/87

Myndigheten för press, radio och tv
121 25 Stockholm
registrator@mprt.se

Remiss föreskrifter om mediestöd 2021:2

Statens medieråd har av Myndigheten för press, radio och tv (MPRT) inbjudits att yttra sig över förslag till föreskrifter om mediestöd.

Statens medieråd har tagit del av förslaget och framför sitt yttrande dels som myndighet med särskilda uppgifter på området barns och ungas medieanvändning, dels utifrån den expertis på området mediestöd som myndigheten besitter genom att nuvarande direktör utredde mediestödsfrågan¹ 2015–2016.

Sammanfattning

Statens medieråd delar Myndigheten för press, radio och tv:s uppfattning att det föreligger ett behov av att förtydliga delar av nuvarande föreskrifter och tillstyrker större delen av de nya förslagen. Dock finns det vissa föreslagna konkretiseringar som enligt Statens medieråds bedömning riskerar att motverka mediestödförordningens övergripande syfte. Statens medieråds främsta invändning är att systemet i alltför hög utsträckning bygger på självrapportering och bedömer att MPRT borde ges ett tydligt tillsynsansvar på området.

Bakgrund

Ändringarna i föreskrifterna är föranledda av ikraftträdandet av förordning (2020:742) om ändring i mediestödsförordningen (2018:2053) och förordning (2020:743) om ändring i mediestödsförordningen (2018:2053) som föregicks av två konsekutiva medieutredningar (dir. 2011:112 och dir. 2015:26) samt införandet av den teknikneutrala stödform som kallats redaktionsstöd, vilken regeringen beslutat om för att förstärka de direkta stödinsatserna för svensk journalistik under Covid-19-pandemin.

Syftet med redaktionsstödet är att stärka de ekonomiska förutsättningarna för den redaktionella verksamheten och därmed säkra allmänhetens tillgång till oberoende nyhetsförmedling. Såväl av förarbetena som mediestödsförordningen framgår att det övergripande syftet med mediestödet är att stärka demokratin.

Allmänna synpunkter

Vid utformning av föreskrifter bör behovet av tydlighet och förutsägbarhet vara vägledande. Mediestödsnämnden bör ges verktyg för att genomföra en helhetsbedömning över tid av en aktörs förmåga att uppfylla regelverket. Utan den möjligheten riskerar aktörer att komma i fråga för stöd

---

¹ SOU 2016:80 En gränsöverskridande mediepolitik. För upplysning, engagemang och ansvar.

trots att de inte bidrar till det övergripande, demokratistärkande syftet. En dylik utveckling kan resultera i att medel som var ämnade för aktörer som producerar kvalitativ journalistik och oberoende nyhetsförmedling i stället går till helt andra aktörer, till exempel sådana som ägnar sig åt otillbörlig informationspåverkan.

Barn och unga som under sin uppväxt börjar forma sin världsbild kan sägas vara särskilt sårbara för falska eller ensidiga, perspektivförskjutande narrativ. Dessa budskap kan framstå som mer attraktiva än balanserad och faktabaserad nyhetsrapportering. Ett statligt stöd kan även skänka legitimitet åt dessa aktörer bland barn och unga – som ibland bedömer mediers trovärdighet på ytliga markörer.²

Föreskrifternas utformning är även beroende av hur tillsynen av stödmottagarnas regelefterlevnad utformas. Då MPRT inte har något tydligt tillsynsansvar på området har myndigheten utgått ifrån ett antal antaganden, exempelvis att alla företag som söker stöd förutsätts rapportera in korrekta uppgifter samt att alla som ingår i det medieetiska självregleringssystemet också följer de etiska principerna. Statens medieråd vill understryka att det redan idag finns stödmottagare som anmält sig till det medieetiska systemet men som regelbundet bryter mot vedertagna medieetiska principer, bland annat genom identifiering av misstänkta brottslingar i tidigt utredningsskede, men även genom avsaknad av ”korrekt och allsidig nyhetsförmedling” (1 §, Publicitetsregler, *Spelregler för press, radio och tv*).

För att säkerställa att stödet når de aktörer som producerar ansvarstagande journalistik och därmed stärker demokratin bör MPRT ges ett tydligt tillsynsansvar på området så att myndigheten inte enbart tvingas förlita sig på självrapportering eller presumtioner kring stödmottagarnas efterlevnad.

Det är Statens medieråds bedömning att rågången mellan staten och självregleringssystemet bör upprätthållas och att mediestödsnämnden behöver göra en självständig bedömning, utifrån publicistisk verksamhet hos den stödsökande, av huruvida en viss aktör uppfyller rekvisitet att en stödmottagare ska ägna sig åt ”ansvarstagande nyhetsförmedling” (2 §).

Statens medieråd är medveten om att en helhetsbedömning öppnar systemet för en annan risk: politisk inblandning i besluten. Mot bakgrund av utvecklingen i Polen och Ungern saknar Statens medieråd detta scenario i konsekvensutredningen. **För att skydda mediestödsnämnden och dess beslut från eventuell politisk inblandning bör möjligheten att stärka nämndens oberoende utredas i särskild ordning.**

Nedan lämnas detaljerade synpunkter på enskilda paragrafer i föreskrifterna.

Detaljerade synpunkter

2 §

Som bestämmelsen nu är utformad bedömer Statens medieråd att det kan uppstå tolkningssvårigheter i förhållande till 14 §. I självregleringssystemets regler (*Spelregler för press, radio och tv*) talas det om ”korrekt och allsidig nyhetsförmedling”, det torde vara möjligt att förtydliga bestämmelsen genom att använda samma begrepp. Dessa är av mediebranschen väl förstådda principer där det också finns etablerad praxis.

---

²Till exempel Fogg et al. (2003), Robins, Holmes & Stansbury (2010).

Mediestödsnämnden kan inte vara kompetent på vad som vid varje tidpunkt och i alla förekommande akademiska discipliner är "etablerad vetenskap och kunskap". Dessutom kan det som anses vara "etablerad vetenskap" idag vara motbevisat i morgon. Mediestödsnämnden kan således inte åläggas denna uppgift.

Med hänvisning till de föreslagna formuleringarna, som till exempel att inte sprida "felaktig eller manipulerad information", inte uppmana till brott och att "avstå från publiceringar som vilseleder kring etablerad vetenskap och kunskap", torde en aktör som sprider denna typ av budskap inte kunna anses syssla med "korrekt nyhetsförmedling".

Förslag, ny formulering:

"Med redaktionellt innehåll av hög kvalitet avses att mediet regelmässigt präglas av ansvarstagande nyhetsförmedling. Med nyhetsförmedling avses 'korrekt och allsidig nyhetsförmedling' i enlighet med vedertagna medieetiska principer, med 'ansvarstagande' avses bland annat respekt för den personliga integriteten, genmäle utan dröjsmål, redovisande av flera perspektiv i enlighet med medieetiskt vedertagna principer."

8 §

Mediers demokratiska roll har ibland delats upp i olika funktioner: den informationsförmedlande, den granskande och den som forum för kommunikation inom och mellan grupper. Avgränsningen att enbart material som kan hänföras till "nyhetsbevakning och granskning" kan komma i fråga för stöd bedömer Statens medieråd som alltför snäv. En stor mängd redaktionellt material som faller inom kategorier som fördjupande reportage, intervjuer, analyser, kartläggningar/sammanställningar osv kan ha ett värde för demokratin och medborgarnas upplysning utan att ha en så tydlig koppling till "nyhetsbevakning och granskning" och bör räknas in som redaktionellt material.

10 §

Formuleringen "(...) och ansvar för hela innehållet" bedöms överflödig, med referens till 13 §. Finns en ansvarig utgivare anmäld är den ansvarig för hela databasen eller hela den periodiska skriften. Möjligen kan 10 § och 13 § slås samman, enligt följande.

Förslag, ny formulering:

"Ett allmänt nyhetsmedium ska ha en redaktion i Sverige. Ett allmänt nyhetsmedium ska ha egen redaktionell ledning och redaktionella resurser som är dimensionerade för att kunna uppfylla kravet på exklusivt, egenproducerat redaktionellt innehåll. Den redaktionella ledningen ska ha eget handlingsutrymme och en ansvarig utgivare."

14 §

Att ett stödberättigat medieföretag ska implementera vedertagna medieetiska principer i den publicistiska verksamheten är viktigt. Detta då det skattefinansierade stödet inte ska finansiera mediala aktörer som regelmässigt ägnar sig åt otillbörlig informationspåverkan och för att stödets demokratistärkande syfte ska kunna uppnås. Statens medieråd bedömer att denna bestämmelse kan slås samman med 2 §, enligt resonemang ovan.

24 §–27 §

I avsnittet *Särskilda förutsättningar för stöd för lokal journalistik* saknar Statens medieråd en tydlig definition av "journalistisk bevakning" samt "lokal närvaro".

32 §

De många kraven på de sökande riskerar att få som effekt att aktörer som är i behov av stöd och uppfyller villkoren ändå avstår på grund av alltför omfattande administration. Dessutom riskerar en dylik tonvikt vid aktörernas egenrapportering att reducera myndighetens möjligheter att utöva den i förordningen stipulerade kontrollen. Statens medieråd för ett resonemang i det följande kring behovet av en aktiv tillsyn på området.

40 §

Resonemanget i det här avsnittet bygger på de stödsökande aktörernas egenrapportering och därmed välvilja. Statens medieråds bedömning är att MPRT borde ges ett tydligt tillsynsansvar på området samt tillräckliga resurser för att kunna utöva aktiv tillsyn för att säkerställa att stödet når aktörer med förutsättningar att bidra till det övergripande målet: att stärka demokratin.

Önskas ytterligare förtydligande angående detta står Statens medieråd till MPRT:s förfogande.

I detta ärende har direktören Anette Novak beslutat. Föredragande i ärendet har varit chefen för operativa avdelningen Lotta Persson. I ärendets beredning har även myndighetens utredare Jan Christofferson deltagit.

Anette Novak

Lotta Persson